

บทที่ 5

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรบนเขาชอนเตือ และเพื่อศึกษาประโยชน์ทางยาของพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งมีวิธีการศึกษาโดยการสำรวจสมุนไพร บนเขาชอนเตือโดยการสำรวจบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติดอยคุณหมิง เป็นระยะทาง 1,200 เมตร โดยจะสำรวจเดือนละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 1 ปีและเก็บตัวอย่างสมุนไพรบางชนิดมาอัดแห้งและจัดจำแนกประเภท พร้อมทั้งหาชื่อทางวิทยาศาสตร์และสรรพคุณทางยาของพืชสมุนไพรแต่ละชนิดพร้อมกับถ่ายภาพประกอบอ้างอิง และวิธีการศึกษาประโยชน์ทางยาของพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้านจะทำการสัมภาษณ์หมอยาพื้นบ้าน คือ หมอเล็กกับครูสมชายซึ่งเป็นหมอยาพื้นบ้านในอำเภอตากลี และสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอยาพื้นบ้าน 5 ราย การสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถาม และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับหมอยาพื้นบ้านและผู้ป่วย

5.1 การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพร บนเขาชอนเตือ ต.ตากลี

อ.ตากลี จ.นครสวรรค์

จากการสำรวจสมุนไพรบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติดอยคุณหมิงเป็นระยะทาง 1,200 เมตร พบว่ามีสมุนไพรอยู่ 50 ชนิด 32 วงศ์ แบ่งเป็นไม้ยืนต้น 24 ชนิด ไม้พุ่ม 4 ชนิด ไม้ล้มลุกหรือไม้เถา 21 ชนิด กว้างไม้หิน 1 ชนิด ซึ่งแต่ละชนิดจะมีสรรพคุณในการรักษาแตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 สมุนไพรที่รักษาเกี่ยวกับระบบกล้ามเนื้อ มี 24 ชนิด กลุ่มที่ 2 สมุนไพรที่รักษาเกี่ยวกับระบบหัวใจ มี 1 ชนิด กลุ่มที่ 3 สมุนไพรที่รักษาเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร มี 8 ชนิด กลุ่มที่ 4 สมุนไพรที่รักษาเกี่ยวกับระบบอื่นๆ มี 17 ชนิด สมุนไพรที่พบมากที่สุดคือ สลัดได (*Euphorbia antiquorum* L.) และไผ่รวก (*Thyrsostachys siamensis* Gamble B) และพบสมุนไพรที่หายาก 2 ชนิด คงคาเดือด (*Arfeuille arborescens* Pierre T) กับฮ้อสะพายควาย (*Sphenodesme pentandra*)

5.2. องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประโยชน์ทางยาของพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้าน แบ่งเป็นประเด็นดังนี้

การเตรียมด้วยสมุนไพร การเตรียมด้วยของเล็กจะเริ่มจากการหาสมุนไพร สมุนไพรบางชนิดปลูกไว้เองและบางส่วนจะต้องสั่งซื้อจากร้านขายยา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่บ้านมีผลต่อสรรพคุณของสมุนไพรทำให้ไม่สามารถปลูกสมุนไพรบางอย่างได้ เมื่อได้สมุนไพรมาครบนำมาตากให้แห้งและบดรวมกันตามตำรับยา ยาในหนึ่งตำรับจะมีสมุนไพรหลายชนิดผสมกัน เมื่อได้ยาแต่ละตำรับแล้วนายเล็กจะนำยาที่บดผสมรวมกันแล้วใส่ในถุงพลาสติกใสและเขียนชื่อยาติดไว้ทุกเช้า นายเล็กจะเขย่าถุงยาเพื่อป้องกันยาจับตัวกันเป็นก้อน ส่วนการเตรียมด้วยของนายสมชายสมุนไพรที่ใช้ส่วนมากจะเป็นพืชประจำถิ่นเช่น สลัดได และบางชนิดจะเป็นสมุนไพรที่พบตามบ้านทั่วไปเช่น ตะไคร้ นายสมชายจะนิยมใช้สมุนไพรแบบสดในการรักษา ไม่เตรียมสมุนไพรไว้สำหรับการรักษา

การวินิจฉัยโรค หลักการวินิจฉัยโรคของนายเล็กและนายสมชายจะแตกต่างกันโดยการวินิจฉัยโรค นายเล็กจะมีการสอบถามอาการผู้ป่วย และดูพฤติกรรมโดยรวมของผู้ป่วย เช่น การกิน การทำงาน ลักษณะของธาตุเจ้าเรือน รวมทั้งมีการตรวจดวงชะตาประกอบการวินิจฉัยโรคและนำข้อมูลที่ได้ประมวลผลสรุปโรคที่เกิดขึ้น ส่วนนายสมชายจะแนะนำให้ผู้ป่วยไปตรวจรักษาที่ทางโรงพยาบาลมาก่อนเพื่อความแน่นอนในการรักษา

วิธีการรักษา การรักษาโรคของนายเล็กจะมีการรักษาทั้งการให้ยาไปทาน และการเป่า โดยส่วนใหญ่ยาของนายเล็กจะเป็นผง วิธีการรับประทานยาจะต้องมีการกินควบคู่กับผักหรือผลไม้เพื่อช่วยให้สรรพคุณของยาเพิ่มมากขึ้นเช่น วิธีการกินยาปัญญาสว่างจะต้องนำมาละลายกับน้ำร้อน 1 หยิบมือกินกับแตงกวาเผา 1-2 ผล กินหลังอาหารวันละ 2 เวลา เช้าและเย็น ส่วนการรักษาของนายสมชายเมื่อพบว่าเป็นโรคอะไร ก็จะใช้สมุนไพรรักษาโดยส่วนมากจะเป็นสมุนไพรสดนำมาต้มดื่มหรือดองกับเหล้า และจะต้องกินยาควบคู่กับยาโรงพยาบาลด้วย